

De malaise van de laatmoderniteit - Een cultuurfilosofische duiding van de "depressie-epidemie"

In 2008 verscheen in Nederland een spraakmakend boek van wetenschapstheoretica en -historica Trudy Dehue: *De depressie epidemie*. Het werk handelt over de wijze waarop het samenspel van wetenschap, farmaceutische industrie en media een bepaalde benadering van psychisch lijden bevordert, met als gevolg, onder meer, dat mensen in toenemende mate gediagnosticeerd worden als "depressief". Toch is dit samenspel niet Dehues hoofdverklaring voor de wijdverbreidheid van deze psychische stoornis. Die is veeleer gelegen in wat de subtitel van haar studie aangeeft: *Over de plicht het lot in eigen handen te nemen*. Het is vooral de imperatief tot zelfbeschikking, of ruimer gesteld, tot zelfverwerkelijking, die er volgens Dehue toe heeft geleid dat depressiviteit zo'n opmars heeft gemaakt.

Dehue was niet de eerste die deze conclusie trok. Tien jaar eerder publiceerde de Franse socioloog Alain Ehrenberg het derde deel van een trilogie waarin contouren van de laatmoderne subjectiviteit worden geschetst. Dit derde deel is geheel aan het fenomeen depressie gewijd en draagt de titel *La fatigue d'être soi* (letterlijk: "de vermoeidheid van het zichzelf zijn"). Ook hierin wordt de in de laatmoderniteit heersende normativiteit van de zelfrealisatie aangewezen als kernbron van de "depressie-epidemie".

Hoe moeten we deze "epidemie" cultuurfilosofisch nader situeren? Wat zegt zij over de aard van de hedendaagse individualiteit of subjectiviteit? Staat het laatmoderne subject onder een dusdanige druk dat een depressiestoornis constant op de loer ligt? Is wat "depressieve stoornis" heet wellicht zelfs ook een manier om aan die druk te ontsnappen? Waarom, met andere woorden, zit het subject in een tijdperk dat vaak wordt aangeduid met de term "neoliberalisme", een epoeche dus waarin individuele vrijheid extreem groot lijkt, zo zeer en zo vaak in de knel?

Drs. Bert van den Bergh studeerde wijsbegeerte en psychologie aan de Universiteit van Amsterdam en is werkzaam als hogeschooldocent aan de opleiding European Studies van de Haagse Hogeschool. Aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam werkt hij aan een proefschrift waarvan de werktitel eveneens luidt *De malaise van de laatmoderniteit – Een cultuurfilosofische duiding van de "depressie-epidemie"*.